

Målnummer:	Ö546-81	Avdelning:
Domsnummer:	SÖ1989-83	
Avgörandedatum:	1983-08-22	
Rubrik:	Fråga om tillämpning av 18 kap 5 § 2 st RB.	
Lagrum:	18 kap. 5 § 2 st. rättegångsbalken (1942:740)	
Rättsfall:		

REFERAT

K.J. sålde i nov 1977 en klocka av märket Eterna till P-O.O:s moder för 630 kr. Klockan var en gåva från modern till sonen. Vid köpet lämnade K.J. en s k fabriksgaranti på ett år från köpets dag. Hans generalagent Eterna stod som fabriksgarant. Under de närmaste månaderna uppdagades vid två tillfällen fel vid klockans gång. P-O.O. vände sig till K.J. som lät ombesörja att felet reparerades. Innan garanti tiden var tilländalupen, lämnade P-O.O. återigen in klockan till K.J. under påstående om nytt fel. K.J. undersökte klockan och påstod att P-O.O. vållat felet i varje fall genom vårdslöshet och att garantin inte omfattade sådant fel. P-O.O. bestred att han på något sätt orsakat felet. K.J. förklarade sig villig att sända klockan till Eterna och gjorde så. Efter en tid kom klockan tillbaka därifrån, reparerad för en kostnad av drygt 200 kr. K.J. avkrävde P-O.O. detta belopp. Denne förklarade, att han inte ansåg sig skyldig att betala något eftersom enligt hans mening den lämnade årsgarantin gällde för felet. K.J. vidhöll att reparationen inte omfattades av garantin men förklarade sig beredd att låta P-O.O. betala något mindre än vad reparationen kostat. P-O.O. gick inte med härpå och klockan lämnades kvar hos K.J. P-O.O. vände sig därefter till allmänna reklamationsnämnden och begärde dess utlåtande. Han vidhöll sitt bestridande av att han orsakat felet. Efter viss skriftväxling vid reklamationsnämnden där väl generalagenten lät sig avhöra men inte K.J. vidhölls påståendet till en början från generalagentens sida att felet orsakats av P-O.O. och inte omfattades av garantin. Slutligen medgav dock generalagenten att man avstod från reparationskostnaderna.

I beslut d 14 sept 1979 gjorde reklamationsnämnden följande bedömning: På grund av vad upplysts i ärendet prövar nämnden rekommendera K.J. att kostnadsfritt återlämna klockan till P-O.O. och därvid förlänga garantitiden med 6 månader beräknad från den dag den utlämnats till P-O.O. samt att om fel under denna tid uppkommer på klockan inte motsätta sig att köpet går åter. Om K.J. motsätter sig att återlämna klockan och förlänga garantitiden bör P-O.O. genast vara berättigad att återfå den erlagda köpeskillingen.

Under hänvisning till reklamationsnämndens beslut vände sig P-O.O. till K.J. och begärde att få den förlängda garantitiden som reklamationsnämnden omnämnt. K.J. vägrade under åberopande av att felet som vållat tvisten inte omfattades av garantin och att han därför inte ville lämna någon garanti.

Efter stämning å K.J. vid Växjö TR yrkade P-O.O. förpliktande för K.J. att "återbetala erlagd köpeskillning 630 kr" samt att betala P-O.O:s rättegångskostnader.

K.J. bestred i ett längre svaromål P-O.O:s yrkande och anförde till stöd för sitt bestridande bl a följande: Jag hävdar i likhet med generalagenten att den vårdslösa hanteringen av klockan är den primära orsaken till reparationen. Sedan P-O.O. nu krediterats kostnaderna för reparationen, har han inte lidit någon ekonomisk skada. Hans yrkanden är därför oskäliga. Eftersom stämningen synes grundad på att generalagenten inte följt allmänna reklamationsnämndens rekommendation om förlängd garanti, vill jag som min bestämda uppfattning hävda att min firma inte kan ikläda sig en förlängd garanti för en reparation som generalagenten utfört och som därmed är att

anse som en fabriksgaranti. Det är i så fall generalagenten som skall svara för denna garanti. - Yrkande om återgång av köpet bestrides också. Det är inte styrkt att klockan uppvisat sådant fel eller sådana brister att någon återgång av köpet kan sakligt motiveras. Inte heller kan undermåligt utförd reparation åberopas som skäl för köpets hävande.

Efter påminnelser från P-O.O. samt kontakter mellan Eterna, K.J. och P-O.O. förklarade Eterna, att Eterna förlängde garantitiden i enlighet med reklamationsnämndens uttalande.

Härefter förklarade sig P-O.O. återkalla sin talan i huvudsaken mot K.J. men begärde att, eftersom han fått sina anspråk tillgodosedda, K.J. skulle betala hans rättegångskostnader. K.J. bestred yrkandet och yrkade för sin del ersättning för sina kostnader.

TR:n höll på K.J:s begäran sammanträde i målet.

TR:n (lagmannen Rekke) anförde i slutligt beslut d 11 jan 1980:

Skäl. TR:n anmärker att konsumentköplagen är tillämplig på tvisten mellan parterna och att ostridigt P-O.O:s moder överlåtits sina befogenheter som köpare av klockan på P-O.O.

TR:n fastslår till en början: K.J. har sålt klockan. Försäljningen har varit förenad med en av honom gentemot köparen gjord utfästelse att under en tid av ett år svara för vissa fel som kunde vidlåda den. I händelse sådant fel uppstod, har köparen i första hand haft att vända sig mot säljaren K.J. icke mot dennes generalagent oavsett vilket avtal rörande garantireparationer som har funnits mellan denne och säljaren. I de tre fall som inträffade under garantitiden har P-O.O. också i överensstämmelse härmed utan protest från K.J:s sida hänvänt sig till denne och icke till generalagenten.

Reklamationsnämndens utlåtande i ärendet innebar att enligt nämndens mening säljaren hade att förlänga den lämnade garantin med 6 månader. Gjorde han inte detta, borde köparen enligt nämndens mening ha rätt att mot klockans återlämnande återfå köpeskillingen. P-O.O. har under åberopande av nämndens utlåtande vänt sig till K.J. med begäran om garantiförlängningen. Denne har under hänvisning till att den ursprungliga årsgarantin ej gällde det fel, vilket generalagenten dock dessförinnan inför reklamationsnämnden slutligt förklarat skola omfattas av årsgarantin, vägrat förlänga garantin utan att vid P-O.O:s begäran hänvisa denne till generalagenten. P-O.O. har därför för att få igenom sina av reklamationsnämndens utlåtande stödda anspråk på att få garantitiden förlängd eller köpeskillingen åter varit berättigad att såsom skett instämma K.J. Den omständigheten att han jämlikt konsumentköplagen må haft möjlighet att därjämte instämma generalagenten - ensam eller tillsammans med K.J. - medför icke, att K.J. icke varit rätt svarande i målet. Då P-O.O. efter stämningens utfärdande och efter viss skriftväxling erhållit den förlängda garanti, vars förvägrande varit anledningen till att han instämt K.J. har han därmed nått syftet med stämningen. Under angivna förhållanden kan den omständigheten att han återkallat sin talan mot K.J. och den omständigheten att icke K.J. utan generalagenten lämnat garantin, icke befria K.J. - även om denne må ha rätt i sitt påstående att det fel som föranlett den ursprungliga tvisten icke omfattades av årsgarantin - från skyldighet att i målet ersätta P-O.O. dennes rättegångskostnader.

Till följd av det sagda skall P-O.O:s talan i huvudsak avskrivas, P-O.O:s anspråk på rättegångskostnader bifallas samt K.J:s anspråk på motsvarande kostnader ogillas.

Slut.

- TR:n avskriver P-O.O:s talan i huvudsaken från vidare handläggning.

- TR:n ålägger K.J. att betala P-O.O. dennes rättegångskostnader med fordrade 100 kr.

- K.J:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader lämnas utan bifall.

K.J. anförde besvär i Göta HovR och yrkade att han måtte befrias från skyldigheten att ersätta P-O.O. för rättegångskostnader och att P-O.O. i stället måtte förpliktas att ersätta K.J. dennes rättegångskostnader vid TR:n.

P-O.O. bestred bifall till yrkandet.

HovR:n (hovrättslagmannen Larsson, hovrättsrådet Polland och hovrättsassessorn Hulterström) anförde i slutligt beslut d 16 mars 1981 bl a:

Skäl. P-O.O. har yrkat att K.J. förpliktas återbetala köpeskillingen för klockan med 630 kr. Som grund för yrkandet har åberopats att K.J. inte i enlighet med garantiåtagande avhjälpt ett fel i klockan. K.J. har bestritt yrkandet och som grund härför anført att felet inte innefattades av garantiåtagandet. Generalagenten har därefter avhjälpt felet och förlängt garantitiden. P-O.O. har i anledning härav återkallat sin mot K.J. förda talan.

Enligt 18 kap 5 § RB skall, när mål avskrivs på grund av återkallelse, den part som återkallat sin talan ersätta motparten hans rättegångskostnader, om ej särskilda omständigheter föranleder att ersättningsskyldigheten bestämmes annorledes. HovR:n anser att det förhållandet att generalagenten tillmötesgått P-O.O:s anspråk inte utgör sådan särskild omständighet som bör föranleda att ersättningsskyldighet för rättegångskostnader skall åläggas K.J. Denne skall därför befrias från honom av TR:n ålagd ersättningsskyldighet för P-O.O:s rättegångskostnader och tillerkännas ersättning för sina egna kostnader.

Slut. Med upphävande av TR:ns beslut, såvitt gäller rättegångskostnader, befriar HovR:n K.J. från skyldigheten att ersätta P-O.O:s rättegångskostnader och förpliktar i stället P-O.O. att ersätta K.J. dennes rättegångskostnader vid TR:n med 81 kr 90 öre.

Referenten, adj led Sundström, var av skiljaktig mening och anförde: Sedan P-O.O. begärt att K.J. skulle förlänga garantitiden på sätt allmänna reklamationsnämnden rekommenderat och K.J. förklarat att han inte ämnade göra detta har P-O.O. i stämning å K.J. yrkat hävning av köpet. Därefter har generalagenten, som också utfärdat den ursprungliga garantin, förlängt garantitiden i enlighet med allmänna reklamationsnämndens rekommendationer. Förlängningen av garantitiden är under föreliggande förhållanden att betrakta som ett tillägg till köpeavtalet och därför förpliktande även för K.J. P-O.O:s återkallande av sin talan har uppenbarligen skett på grundval av att hans ursprungliga krav mot K.J. härigenom uppfyllts. Dessa förhållanden måste anses utgöra sådana särskilda omständigheter som föranleder att vid tillämpningen av 18 kap 5 § 2 st RB K.J. betraktas som tappande part. Jag prövar alltså lagligt lämna besvaren utan bifall. Överröstad härutinnan är jag i övriga frågor ense med majoriteten.

P-O.O. anförde besvär och yrkade att HD måtte befria honom från skyldigheten att ersätta K.J. dennes rättegångskostnader vid TR:n och i stället förplikta K.J. att ersätta P-O.O. för kostnader i målet vid TR:n.

K.J. bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Ternert, hemställde i betänkande att HD måtte meddela beslut enligt följande: När ett mål avskrivs på grund av att en part återkallat sin talan, skall jämlikt 18 kap 5 § 2 st RB denne ersätta motpartens rättegångskostnader om ej särskilda omständigheter föranleder att ersättningsskyldigheten bestäms annorledes.

P-O.O. yrkade i TR:n att K.J. skulle förpliktas återbetala den erlagda köpeskillingen för armbandsuret. Anledningen till att P-O.O. sedermera återkallade denna talan var, att generalagenten för det aktuella klockfabrikatet tillförsäkrat honom förlängning av fabriksgarantins giltighetstid. I egenskap av återförsäljare har K.J. å sin sida, under hela handläggningen av målet, vidhållit sin ursprungliga ståndpunkt, att den vid köpet lämnade garantin inte gällde i förevarande fall, eftersom de fel som uppkommit vållats genom oaktsamhet med uret.

Enligt 4 § 3 st konsumentköplagen (1973:877) gäller att K.J. i egenskap av näringsidkare gentemot sina kunder blir bunden av varugarantier som för hans räkning lämnas av tillverkare eller andra i tidigare försäljningsled. Utfästelsen från generalagenten om förlängning av garantitiden beträffande den till P-O.O. försålda klockan har emellertid blivit given omkring två år efter det att K.J. sålt den, och denne har vidhållit sin mening, att det inte fanns fog för en sådan

utfästelse. Generalagenten har inte heller erhållit K.J:s godkännande när det gällt reparationer av sådana fel som K.J. ansett falla utanför den ursprungliga garantin. Med hänsyn härtill kan den nya garantiutfästelsen inte anses vara en rättshandling som i processuellt hänseende är förpliktande för K.J. Av betydelse för frågan om rättegångskostnadernas fördelning är dessutom, att den mellan P-O.O. och generalagenten ingångna överenskommelsen, som föranlett återkallelsen, innebär att P-O.O. har frångått sitt ursprungliga krav på hävning av köpet. Mot bakgrund av det anförda finner HD att det inte kan anses föreligga särskilda omständigheter som bör föranleda en annan fördelning av rättegångskostnaderna än enligt huvudregeln i 18 kap 5 § 2 st RB.

- - -

HD fastställer HovR:ns beslut.

HD (JustR:n Westerlind, Vängby, Ehrner, Heuman och Broomé, referent) fattade följande slutliga beslut:

Skäl. Sedan P-O.O. i enlighet med allmänna reklamationsnämndens rekommendation hade begärt att K.J. skulle förlänga garantitiden för klockan men Kurt J. motsatt sig denna begäran, väckte P-O.O. talan mot K.J. och yrkade att köpet skulle gå åter. P-O.O. återkallade herefter sin talan, utan att K.J. - som hade bestritt yrkandet - påkallade att målet likväl skulle prövas i sak. Återkallelsen var föranledd av att generalagenten efter det att talan väckts hade tillförsäkrat P-O.O. förlängning av garantitiden. Därigenom tillgodosågs P-O.O:s tidigare förlängningskrav, vilket inte var av beskaffenhet att kunna genomdrivas i rättslig ordning. Detta förhållande talar för att, med avvikelse från huvudregeln om fördelning av rättegångskostnader när ett mål avskrivs efter återkallelse, ersättning tillerkänns P-O.O. för hans kostnader vid TR:n. Fråga är emellertid vilken betydelse det har att det var generalagenten och inte K.J. P-O.O:s motpart i målet, som gick P-O.O:s begäran till mötes.

Målet har gällt talan av en konsument mot en näringsidkare vilken talan grundats på påstående om fel i gods som har försålts till konsumenten för enskilt bruk. Som TR:n har anmärkt har konsumentköplagen (1973:877) varit tillämplig på tvisten. Av K.J:s egna uppgifter i målet får anses framgå att generalagenten i samband med köpet utställde en garanti till P-O.O. för den försålda klockan. Garantin måste antas ha inneburit ett sådant åtagande för säljarens räkning att avhjälpa fel i det försålda godset som åsyftas i 4 § 3 st konsumentköplagen. Av bestämmelserna i detta lagrum följer att K.J. som klockans säljare har stått köprättsligt ansvar för generalagentens underlåtenhet att rätt uppfylla det nämnda åtagandet. Som har framhållits under förarbetena till konsumentköplagen (SOU 1972: 28 s 76 och 104 samt prop 1973:138 s 193; NJA 111 973 s 470) framstår i fall av detta slag säljaren och garantigivaren som en enhet i förhållande till köparen.

P-O.O. har under tvisten gjort gällande att klockan har varit behäftad med fel som omfattas av den ursprungliga garantin. Generalagentens åtgärd att utsträcka garantitiden måste antas vara föranledd av P-O.O:s talan och avsedd att lösa tvisten på ett för P-O.O. förmånligt sätt. Åtgärden kan inte anses ha saknat stöd i en rimlig rättslig bedömning av saken.

Vid nu angivna förhållanden måste generalagentens åtgärd att förlänga garantitiden tillmätas samma betydelse med avseende på fördelningen av rättegångskostnaderna som om K.J. själv vidtagit åtgärden. Sådana särskilda omständigheter föreligger därför att K.J. med tillämpning av 18 kap 5 § 2 st RB bör förpliktas ersätta P-O.O:s kostnader i målet.

Slut. Med undanröjande av HovR:ns beslut fastställer HD TR:ns beslut i fråga om rättegångskostnader.

Sökord: Fel i gods; Köp av lös egendom; Klocka; Garanti; Konsument; Näringsidkare

Litteratur:
